

TRÅNGHOVFVIGHET, f. 3. Se *Hofstrång*.
TRÅNGHUFVAD, a. 2. (fig.) Som har inskränkt förstånd.

TRÅNGHÅLLA, v. a. 3. (böjes som *Hålla*) På boktryckerier. Sätta orden tätare, än i allmänhet brukas.

TRÅNGKULA, f. 1. (jäg.) Kula, hvars tvärlinje är vanligtvis lika med bösspipans kaliber eller obetydligt större. Benämnes af utländningen Passkula.

TRÅNGMÅL, (-' ell. -') s. n. 3. Beträngd, betryckt, svår ställning; tillstånd, då man har svårt att reda sig, att värja sig ifrån nöd, undkomma faror. *Vara, komma, bringa, försätta i t. Komma ur t.* — *Syn.* Betryck, Knipa, Klämma.

TRÅNGT, adv. På trångt sätt, med trångt läge, i trång ställning. *Bo t.*, ha trång bostad. (Fig. fam.) *Det skall ni bo t. för*, det skall ni få umgälla, ångra. *Ligga, sitta t.*, hafva trång lig- eller sittplats. *Hus, som ligger t.*, som har trångt läge. *Sitta t.* (om kläder), tränga.

TRÅNSJUK, a. 2. Som lider af trånsjuka.

TRÅNSJUKA, f. sing. 1) Tärande längtan eller sorg. — 2) Se *Tvinsot*.

TRÄ, förkortad af *Träda*.

TRÄ, n. 4. 1) (utan plur.) Den delen af träd, som befinnes emellan barken och mergen, och som begagnas till bränsle, timmer, virke, m. m. *Ett stycke t. T. af furu, af ek. Brännkol af t. Ett hus af t. Golf af t. Gjord af t. Arbeta i t.* — 2) Se *Vedträ*. — 3) Större stycke af ett träd (stock, bjelke, knä, o. s. v.) till byggnad eller virke. — 4) Brukas äfv. stundom i st. f. Trävirke, Träsaker, Trävaror; äfv. för Skaft eller Stomme (då de äro af trä). — 5) (ford.) Torrvarumått. Deraf *Spilträ. Trä*, målkärl för hummer och ostron; svarar emot en fjerding och räknas till 40 st. — *Ss. T-arbete, -arbetare, -artad, -ask, -aska, -bild, -bit, -bord, -bro, -brygga, -byggning, -docka, -dosa, -fot, -handel, -handlare, -hus, -kanna, -klack, -klubba, -kors, -mortel, -nagel, -pelare, -plugg, -redskap, -sked, -skruf, -spillra, -spån, -sticka, -stöt, -svarsfvere, -tallrik, -tapp, -värja.*

TRÄA, se *Träda*, I. — *T. sig*, v. r. 1. Blifva tråig.

TRÄAKTIG, a. 2. 1) Till beskaffenhet, sammansättning, textur liknande trä. *T-t ämne. T. rofva.* — 2) (fig. fam.) Torr, kärl, trög. — *Träaktighet*, f. 3.

TRÄBELÄTE, trä'belä'te, n. 4. 1) Beläte af trä. — 2) (fig. fam.) Menniska, som är utan all liflighet; person, som vanligen sitter stum och orörlig.

TRÄBEN, trä'bén, n. 3. Svarfvadt stycke trä, hvilket, fastsatt vid låret, begagnas som ben af den, hvilken förlorat denna sednare kroppsdelen eller ej kan göra bruk deraf. *Gå på t.* (Ordspr.) *I nödfall brukar man t.*, i nödfall får man hjälpa sig så godt man kan.

TRÄBOCK, m. 2. 1) Bock af trä. Jfr *Bock*, bem. 3. — 2) (fig. fam.) Torr och tråkig människa. — *Syn.* Se *Trähufvud*.

TRÄBOJ, m. 2. (skepp.) Ett slags boj.

TRÄBORRARMUSSLA, f. 1. Se *Skeppsmask*.

TRÄCK, m. sing. Ur mennisko- eller djurkropp genom ändtarmen uttömd orenlighet. Bildar flera sammansättningar, såsom: Mennisko-, Häst-, Ko-, Får-, Har-, Varg-, Hönsträck, m. m.

TRÄCKA, v. n. 1. Uttömma träck ur kroppen.

T. ned, nedsmutsa med träck. — *Träckande*, n. 4. o. *Träckning*, f. 2.

TRÄCKHÄST, m. 2. (jäg.) Se *Skjuthäst*.

TRÄCKVIG, a. 2. Smutsad, orenad af träck.

TRÄD, n. 8. (i plur. *Träd* och *Trän*) Hög växt med mångårig stam och fastare byggnad, upptill grenad i så kallad krona. *Hög som ett t. Safve i t. Häck af t.* (Bibl.) *Kunskapens t. på godt och ondt*, det träd i Eden, af hvars frukt (kunskapen på godt och ondt, d. v. s. fallet ur oskyldighetens tillstånd) Adam och Eva voro förbjudne att äta. *Lifsens t.*, det träd i Eden, hvars frukt gaf odödlighet. (Talesätt) *De växa ej på t.*, äro sällsynta, af högt värde. (Ordspr.) *Af frukten kännes t-et, se Frukt. Godt t. bär god frukt, se Frukt. T-et faller icke vid första hugg*, till ett stort företag fordras tid och ihärdighet. — *Ss. T-bark, -bast, -frukt, -frö, -gren, -lik, -plantering, -skötsel, -stam, -stubbe, -topp.*

Anm. *Träd* hette i äldre språket *Træ*, isl. *Tric*, moes. göt. *Triu*. Det i sednare tider tillkomna *d* är således icke etymologiskt riktigt.

TRÄDA ell. TRÄA, v. n. 1. I. (jäg.) Säges om fågel, då han slår upp i träd, samt om hunden, då han der nedans för tillkännagifver, hvar fågeln finnes.

TRÄDA, v. n. 2. II. (t. *tretan*; eng. *tread*; angl. sax. *tredan*; isl. *troda*; sannolikt af wal. *Trawd*, *Troed*, fot; bret. *Troat*, id.; irl. *Tregh*, id.) Stiga, gå. Brukas i talspråket mindre än dessa ord. *T. till fönstret. T. för allaret. T. från dörren. T. på en fallucka. T. öfver tröskeln. T. i ens tjenst*, börja att tjena hos någon. *T. i ens ställe*, intaga den plats, en annan förut haft, fortsätta hans arbete, tjenstbefattning, sysselsättning; efterträda. *T. i ens fotspår*, se *Fotspår*. *T. en under ögonen*, visa sig för ens ögon, framträda inför någon. (Fig.) *T. för nära*, se *Nära*, I. *T. på ens sida*, öfvergå på ens sida, taga dess parti. *T. i förbund*, ingå f. *T. till ett förbund*, förena sig med förut förbundna makter. *T. till ett parti*, förena sig dermed. *T. under fötterna*, trampa u. f. (se *Trampa*). *T. under ens lydnad*, underkasta sig ens värde. *T. ur ens tjenst*, lemna ens t. *Han har t-dt ur barnskorna*, äfv. *t-dt ut b.*, är icke barn längre. *T. åf, åter*, se *Afträda*, *Efterträda*. *T. emellan*, gå emellan, för att medla; mellankomma. *T. fram*, se *Framträda*. *T. från*, se *Afträda*, *Frånträda*; äfv. lemna, t. ex.: *T. från ett förbund. T. ihöp*, se *Sammanträda*. *T. in*, se *Inträda*. *T. ned*, v. n. stiga ned; v. a. trampa ned. *T. på*, stiga på. *T. till*, se *Tillträda*. *T. undan*, gå undan, ur vägen. *T. upp, ut*, se *Uppträda*, *Utträda*.

TRÄDA, v. a. 2. III. (af *Tråde*) Köra en åker, som legat i träde.

TRÄDA, f. 1. IV. Trädesåkers körning.

TRÄDA, v. a. 2. V. (af *Träd*) 1) (ursprungl.) Införa en synål på en träd. *T. nålen på träden*. Säges i enahanda mening äfv. om andra föremål, t. ex.: *t. perlor på en tråd, brödkakor på ett spett. T. åf*, afföra något påträdt, t. ex. perlor. *T. upp*, se *Uppträda*, v. a. — 2) (i allm.) Införa, sticka, föra. *T. handen genom öppningen. T. skjortan öfver hufvudet. T. värjan igenom någon. T. ned, upp, ut armen. T. in*, se *Inträda*. *T. på sig*, iföra sig, t. ex.: *T. på sig en tröja, ett par byxor.* — *Trädande*, n. 4.

TRÄDBI, n. 4. Ett slags bi, som lever i gamla träd, stort som en humla, svart, med lysande, svartviolettera vinglar. *Xylocopa violacea*.